श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा-नवम्बर/दिसम्बर-२०१६

कक्षा - शास्त्री-२, सेमेस्टर-३ | **प्रश्नपत्रम् - ६** | **गुणा: - ७०**
विषय: - पुराणेतिहास: | **कोड - CC-2.3.6** | **समय: - ०३-०६**
दिनाङ्क: - ३०.११.२०१६ | **ग्रन्थ: - महाभारते वनपर्वणि-नलोपाख्यानपर्व (अ. ५२तः७९)**

प्रथमान्विति: (युनिट - १)

प्रश्न: १ कयोश्चिद् द्वयो: ससन्दर्भं विवेचनं विधीयताम् । ०८

(१) निकृत्या निकृतिप्रज्ञा हन्तव्या इति निश्चय: ।
न हि नैकृतिकं हत्वा निकृत्या पापमुच्यते ॥

(२) मनसा वचसा चैव यथा नाभिचराम्यहम् ।
तेन सत्येन विबुधास्तमेव प्रदिशन्तु मे ॥

(३) यथा यथा हि नृपति: पुष्करेणैव जीयते ।
तथा तथास्य वै द्यूते रागो भूयोऽभिवर्धते ॥

प्रश्न: २ *(१) नलोपाख्यानपर्वण: सारं लिखन्तु ।* **०८**

अथवा

(२) दमयन्तीस्वयंवरवर्णनं यथाग्रन्थं कुरुत ।

प्रश्न: ३ टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४

(१) हंस: *(२) नल:*
(३) दमयन्ती *(४) द्यूतम्*

प्रश्न: ४ अतिलघूत्तराणि लिखत । ०५

(१) क: पुण्यश्लोक: प्रोक्त: ?
(२) बृहत्सेना काऽवर्तत ?
(३) पुष्कर: क आसीत् ?
(४) नलस्य पुत्रीपुत्रयो: केऽभिधाने अवर्तताम् ?
(५) नलोपाख्यानं क: कथयति, कस्मै च ?
(६) देवानां कानि चिह्नानि भवन्ति ?
(७) ''भैमी'' नाम का ? कस्मात् च ?

द्वितीयान्विति: (युनिट - २)

प्रश्न: ५ कयोश्चिद् द्वयो: ससन्दर्भं भावार्थं लिखत । ०८

(१) चत्वार एकतो वेदा: साङ्गोपाङ्गा सविस्तरा: ।
स्वधीता मनुजव्याघ्र सत्यमेकं किलैकत: ॥

(२) यथा विशोका गच्छेयमशोकनग तत् कुरु ।
सत्यनामा भवाशोक अशोक: शोकनाशन: ॥

(३) *भासि विद्युदिवाभ्रेषु शंस मे कासि कस्य वा ।*
न हि ते मानुषं रूपं भूषणैरपि वर्जितम् ।

प्रश्नः ६ *दमयन्त्याः वनवाससङ्घर्षं विवेचयत ।* **०८**

अथवा

दमयन्तीविलापवर्णनं सविस्तरं विधीयताम् ।

प्रश्नः ७ टिप्पणीद्वयं लिखत । **०४**

(१) कर्कोटकप्रसङ्गः *(२) अश्वाध्यक्षरूपेण नलः*
(३) नलान्वेषणम् *(४) सुदेवविप्रस्य वचांसि*

तृतीयान्वितिः (युनिट - ३)

प्रश्नः ८ ससन्दर्भं द्वयोः भावार्थं लिखत । **०८**

(१) *अथ चेह नलो विद्यां वेत्ति तामेव बाहुकः ।*
तुल्यं हि लक्षये ज्ञानं बाहुकस्य नलस्य च ॥

(२) *सर्वः सर्वं न जानाति सर्वज्ञो नास्ति कश्चन ।*
नैकत्र परिनिष्ठास्ति ज्ञानस्य पुरुषे क्वचित् ॥

(३) *गच्छ केशिनि जानीहि क एष रथवाहकः ।*
उपविष्टो रथोपस्थे विकृतो ह्रस्वबाहुकः ॥

प्रश्नः ९ *नलस्य हयज्ञत्वं विवेचयत ।* **०८**

अथवा

बाहुक-केशिनीसंवादं सविस्तरं यताग्रन्थं प्रतिपादयत् ।

प्रश्नः १० टिप्पणीद्वयं लिखत । **०४**

(१) ऋतुपर्णस्य अङ्कविद्या ।
(२) नलस्य पुनः राज्यप्राप्तिः ।
(३) दमयन्तीकृतः शोकः ।
(४) केशिनीकृता बाहुकपरीक्षा ।

प्रश्नः ११ लघूत्तराणि यच्छत ।(पञ्चानामेव) **०५**

(१) को भाङ्गासुरिः प्रोक्तः ?
(२) बाहुकः कः अवर्तत ?
(३) मातलिः कः वर्तते ?
(४) ''वैदर्भी'' कस्याः नाम अवर्तत ?
(५) ''प्रतिपाणः'' इत्यस्य कोऽर्थः ?
(६) नलस्य पितुः नाम किम् आसीत् ?
(७) बृहदश्वः ''कौन्तेय'' इति वदति चेत् कौन्तेयो नाम अत्र कः ?

=०=